

Eesti
Sõjamuuseum
KINDRAL LAIDONERI MUUSEUM

**EESTI SÕJAMUUSEUMI –
KINDRAL LAIDONERI MUUSEUMI
ARENGUKAVA 2016-2020**

VIIMSI 2016

Sisukord

Sissejuhatus	2
Missioon	3
Tulevikupilt sõjamuuseumist aastal 2020	3
Sõjamuuseumi peamised tegevus- ja arendussuunad	3
Organisatsiooni hetkeolukorra kirjeldus.....	4
Organisatsioon, juhtimine ja tugitegevused	4
Ekspositsioon ja vahendamine	4
Muuseumikogu	5
Sõjaajaloo-alane teadus- ja uurimistöö.....	5
Eesti sõjaajaloolise pärandiga tegelevate muuseumide koostöövõrgustik	6
Rahvusvaheline koostöö.....	6
Taristu.....	6
Riskianalüüsi kokkuvõte	7
Peamised tugevused:	7
Peamised nõrkused:.....	7
Eesmärgid ja meetmed muuseumi arendamiseks peamistes tegevusvaldkondades	8
1. Eesti sõjaajaloo tutvustamine, populariseerimine ja sõjamuuseumi kogude üldsusele ning huvigruppidele vahendamine.....	8
2. Eesti sõjaajalooga seotud esemete, materjalide ja nähtuste väljaselgitamine ning kogumine.....	8
3. Sõjaajaloo-alane teadus- ja uurimistöö.....	9
4. Sõjaajaloolise pärandiga tegelevate muuseumite võrgustiku arendamine ja sihtfinantseerimine ning sõjahaudade kaitse.....	9
5. Rahvusvahelise koostöö arendamine.....	10
6. Sõjamuuseumi uue võimaliku asukoha ja taristu otsimine ning väljaarendamises osalemine..	10

Sissejuhatus

1919. aastal asutatud Eesti Vabastamise Sõja Muuseum taastati 2001. aastal Eesti Sõjamuuseumi – kindral Laidoneri muuseumina (edaspidi sõjamuuseum). Sõjamuuseum on kaitseministeeriumi valitsemisalas põhimääruse alusel tegutsev riigimuuseum ja ministeeriumi hallatav riigiasutus. Sõjamuuseum on kultuuri ja sõjaajaloo uurimiskeskus, mis kogub, säilitab, uurib, vahendab ning eksponeerib Eesti sõjaajalooga ja kaasaegse Eesti Vabariigi riigikaitsega seotud materjale teaduslikel ja hariduslikel eesmärkidel. Samuti menetleb sõjamuuseum riigieelarvelisi toetusi mittetulundusühingutele ja sihtasutustele ning kohalikele omavalitsustele sõja-ajaloolise pärandi säilitamise või sõjahaudade kaitse alaseks tegevuseks. Kaitseministeerium on sõjamuuseumile delegeerinud ka sõjahaudade kaitse seadusest tulenevate ülesannete täitmise ja Kaitseväe kalmistu ning Vabadussõja võidusamba haldamise. Sõjamuuseum koordineerib sõjaajalooga tegelevate väikemuuseumide koostööd. Sõjamuuseumi arengukava aitab tagada läbimõeldud ja sihipärase töö muuseumi arendamiseks põhimääruses sätestatud eesmärkide täitmiseks ning vajalike ressursside optimaalseks planeerimiseks. Arengukava on koostatud aastateks 2016-2020 organisatsioonipõhise arengukavana.¹ Arengukavas sõnastatakse muuseumi missioon, tulevikupilt 2020. aastaks, analüüsitakse sõjamuuseumi hetkeolukorda ja seatakse arengueesmärgid kuues peamises tegevusvaldkonnas. Arengukava lähtealus on eelmine arengukava, mis koostati aastateks 2012-2015. Käesolev arengukava on aluseks muuseumi iga-aastase tööplaani koostamisele ja seda täiendatakse igal aastal ühe aasta võrra, et tagada katkematu nelja-aastane perspektiiv. Arengukava arvestab muuseumile kaitseministeeriumi valitsemisala arengukavas plaanitud eelarvehenditega. Arengukava koostamisel on arvestatud muuseumiseaduse, muinsuskaitseseaduse ja sõjahaudade kaitse seaduse ning järgmiste dokumentidega:

1. Riigikaitse strateegia²;
2. Riigikaitse arengukava 2013-2022³;
3. Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava;
4. Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseumi põhimäärus⁴;
5. Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava 2017-2020;
6. Kaitseministeeriumi valitsemisala teadus- ja arenduspoliitika 2014-2022⁵;
7. Kaitseministeeriumi valitsemisala strateegilise kommunikatsiooni kava;
8. Poliitika kaitseväge ja kaitseliidu veteranide osas (Kaitseministeerium 2012)⁶
9. Vabariigi Valitsuse määrus „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord“⁷;
10. Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020.⁸

¹ Vabariigi Valitsuse määrus *Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord*, RT I 2005, 67, 522, <https://www.riigiteataja.ee/akt/12790098>

² http://www.kmin.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/riigikaitse_strateegia_2010_0.pdf

³ <http://www.kaitseministeerium.ee/riigikaitse2022/riigikaitse-arengukava/index.html>

⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/112072013032>

⁵ http://www.kmin.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/km-teadus-ja-arenduspoliitika_2014-2022.pdf

⁶ http://www.kmin.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/veteranipoliitika_0.pdf

⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/12790098>

⁸ <http://www.kul.ee/sites/default/files/kultuur2020.pdf>

Missioon

Sõjamuuseum tagab Eesti sõjaajaloo kõrgetasemelise uurimise, talletamise ja avalikkusele vahendamise ning sõjajaloolise pärandi väärtustamise. Sõjamuuseum aitab hoida ühiskonna turvatunnet ning suurendada kaitsetahet.

Tulevikupilt sõjamuuseumist aastal 2020

Sõjamuuseum on kaasaegne sõjaajaloo muuseum ja uurimiskeskus, mis kajastab põhjalikult ja huvitavalt Eesti sõjaajalugu muinasajast kaasajani. Eesti sõjamuuseum on juhtiv sõjaajalugu uuriv, mõtestav ja eksponeeriv ning sõjaajaloo pärandit väärtustav organisatsioon Eestis. Sõjamuuseum pakub mitmekesist muuseumielamust erinevatele publikurühmadele, tuginedes sihipärasele ja mõtestatud uurimistööle ning kogumispõhimõtetele. Sõjamuuseumi uuendatud püsinäitus, regulaarselt korraldatavad ajutised näitused, atraktiivsed üritused ja mitmekesised haridusprogrammid pakuvad kvaliteetset muuseumielamust paljudele sihtrühmadele ning kutsuvad sihipärase turunduspoliitika abil inimesi muuseumi korduvalt külastama. Sõjaajalooline teadus- ja uurimistöö on seotud sõjamuuseumi näituste ja kogudega ning juhindub kaitseministeeriumi valitsemisala teadus- ja arenduspoliitikast. Sõjamuuseumi rahvusvaheline sõjaajaloo teaduskonverents ja sõjamuuseumi välja antav sõjaajaloo aastaraamat on parimad Eestis. Valminud on kaasaegsetele uurimisküsimustele ja metodoloogiale vastav tervikuuurimus Vabadussõja ajaloost. Muuseumikogu täiendamine toimub mõtestatud kogumispõhimõtete alusel. Muuseumikogu on hästi hoitud ja avalikkusele kättesaadav läbi muuseumi hallatavate andmekogude ja keskse museaalide infosüsteemi MuIS-i. Sõjamuuseum koordineerib tõhusalt sõjaajaloo tegelevate väikemuuseumide võrgustikku ja teeb nendega koostööd sõjaajaloo pärandi kogumisel ja väärtustamisel. Sõjamuuseum osaleb aktiivselt valdkondlikus rahvusvahelises koostöös eesmärgiga arendada suhteid sõjamuuseumitega ja teiste mäluasutustega. Sõjamuuseumil on selge arenguperspektiiv uue asukoha ja taristu osas. Eesti sõjamuuseum on maailma parim Eesti sõjamuuseum.

Sõjamuuseumi peamised tegevus- ja arendussuunad

1. Eesti sõjaajaloo tutvustamine ja sõjamuuseumi kogude üldsusele ning huvigruppidele vahendamine;
2. Eesti sõjaajaloo seotud esemete, materjalide ja nähtuste väljaselgitamine ning kogumine;
3. Sõjaajaloo-alane teaduslik uurimistöö;
4. Sõjaajaloo pärandiga tegelevate väikemuuseumite võrgustiku koostöö arendamine ja sihtfinantseerimine;
5. Sõjahaudade kaitse;
6. Rahvusvahelise koostöö arendamine;
7. Sõjamuuseumi uue võimaliku asukoha ja taristu otsimine ning väljaarendamises osalemine.

Organisatsiooni hetkeolukorra kirjeldus

Organisatsioon, juhtimine ja tugitegevused

Sõjamuuseum on alates taastamisest 2001. aastal arenenud Johan Laidoneri isikumuuseumist sõjaajaloo teemamuuseumiks. Muuseum täidab kõiki muuseumi põhifunktsioone: kogub, uurib ja vahendab. Lisaks on sõjamuuseumi ülesandeks kaitseministeeriumi valitsemisalas asuva hallatava riigiasutusena ka sõjahaudade kaitse seadusest tulenevate ülesannete täitmine, riigieelarveliste toetuste eraldamise korraldamine mittetulundusühingutele ja sihtasutustele ning kohalikele omavalitsustele sõja-ajaloolise pärandi säilitamise või sõjahaudade kaitse alaseks tegevuseks. Sõjamuuseumi hallata on alates 2015. aastast Kaitseväe kalmistu ja Vabadussõja võidusammas Tallinnas. 2015. aastal korrastatati muuseumi juhtimisstruktuur ja kinnitati muuseumi koosseis. Muuseumis on kaks struktuuriüksust: sõjaajaloo uurimiskeskus ning haldus- ja museoloogiasakond. Muuseumis on 16 ametikohta.

Sõjamuuseumi rahastamine on plaanitud vastavalt Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukavale, mille järgi on eelarve aastatel 2016-2020 samas suurusjärgus praegusega ja kirjutatakse iga-aastaselt lahti tegevusvaldkondade lõikes. Sõjamuuseum ei taotle arengukava elluviimiseks täiendavaid investseeringuid kaitse-eelarvest.

Ekspositsioon ja vahendamine

Sõjamuuseumi püsiekspositsioon (pindalaga 500m²) Viimsi mõisas avati järk-järgult alates 2008. aastast kuni 2010. aastani ja vajab tänaseks suuremas osas uuendamist, eriti esimesel korrusel asuv ülevaade sõdadest muinasajast kuni kaasajani. 2015. aastal alustati püsiekspositsiooni kavakohase uuendamisega. Osaliselt uuendatakse Vabadussõja ja Teise maailmasõja püsinäitused ning täielikult luuakse uus Külma sõja püsiekspositsioon.

Sõjamuuseum pakub erinevas vanuses lastele temaatilisi ekskursioone, haridusprogramme ja töötubasid. Suveperioodil korraldatakse sõjaajaloolisi huvireise Eestis, näiteks metsavendlusega seotud paikadesse, Peeter Suure merekindluse erinevatele objektidele ja mujale. 2015. aastal valmis muuseumi uus ja paremate võimalustega interneti kodulehekülj, mille kasutusiga on kuni 5 aastat. Alates 2015. aastast on sõjamuuseum avatud ka pühapäeviti. Alates 2015. aastast on aprillist oktoobrini küllastajatele avatud rendipinnal asuv ca 1300m² suurune rasketehnika hall, mis asub 300 m kaugusel Viimsi mõisast. Lisaks välja pandud suurtükkidele, autodele ja soomukitele rajati sinna ka näitus Eesti Kaitseväe Afganistani missioonist, mis juhindub Eesti Kaitseväe ja Kaitseliidu veteranipoliitikast.⁹ Eesti Vabariigi 97.aastapäeva puhul korraldati esmakordselt Vabadussõja-teemaline näidislahing koostöös Saaremaa Sõjavara Seltsiga, mida tuli vaatama umbes 1200 inimest. Koostöös Saaremaa Sõjavara Seltsi ja Hiiumaa Militaarajaloo Seltsiga osaleti uue algatusena väliekspositsiooniga

⁹ Poliitika Kaitseväe ja Kaitseliidu veteranide osas, lk 16,
http://www.kmin.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/veteranipoliitika_0.pdf

Võidupüha üritustel Kärđlas. Muuseumipoe tegevus korraldati 2015. aastal ümber ja selle tulemusena on poe käive mitmekordistunud.

Sõjamuuseumi ekspositsiooniga tutvus ja sõjamuuseumi korraldatatud üritusi külastas 2015. aastal kokku ligi 17 000 inimest.

Muuseumikogu

Muuseumikogus on arvel umbes 70 000 museaali, millest pea viiendik on kantud museaalide infosüsteemi MuIS-i. Kogud täienevad pidevalt ostude ja leidude ning annetuste teel juhinduvalt kogumispõhimõtetest. 2015. aastal suurenes muuseumikogu 444 ühiku võrra, sealhulgas Poola Armeemuuseumi kingitud tank T-34/85 ja Kaitseliidu üle antud lennuk An-2. Kaasaja riigikaitse pärandi museaalidena säilitamiseks teeb sõjamuuseum tihedat koostööd kaitseväge ja Kaitseliiduga. Muuseumi kogumispõhimõtted on väljatöötamisel. Museaalsõidukid olid seni suuremas jaos hoiustatud Lennusadamas. Seoses ehitustööde algusega Lennusadama ümbruses 2015. aastal tuli neile leida uued hoiustamiskohad erinevates sõjaajaloo tegelevates piirkondlikes väikemuuseumites Jõgeval, Hiiumaal ja Valgas, kus need on ka külastajatele eksponeeritud. Mitu sõidukit on halvas seisukorras ja nende säilitamine muuseumikogus on perspektiivitu. Sõjamuuseumile kuuluvad 3 laeva on hoiul Meremuuseumis Lennusadamas. Meremuuseumiga on sõlmitud leping laevade hoiustamiseks. Sõjamuuseum katab alates 2016. aastast laevade hoiustamiseks vajaliku elektrienergia kulu.

Sõjaajaloo-alane teadus- ja uurimistöö

Sõjamuuseum korraldab igal aastal alates 2010. aastast rahvusvahelisi kõrgetasemelisi sõjaajaloo teaduskonverentse. Koostöös Tallinna Ülikooli kirjastusega avaldatakse alates 2011. aastast teadusajakirja *Eesti sõjaajaloo aastaraamat*.

Kaitseministeeriumi valitsemisala teadus- ja arendupoliitikaga 2014-2022 on määratud riigikaitse ja sõjaliste võimete arendamiseks üldpädevused, mille seast sõjaajaloo üldpädevuse hoidjaks Eestis on sõjamuuseum. Pädevuse hoidjana on sõjamuuseumi kohuseks „uurida teaduslikult sõjaajalugu, tekitamaks uut sõjanduslikku teadmist ja kasutamaks seda väljaõppes. Sõjaajaloo uurimine panustab uute lahendite loomisesse ja toetab suutlikkust analüüsida lahendeid varasema kogemuse vaatepunktist.“¹⁰

Sõjamuuseum haldab kolme andmekogu (Eesti ohvitseride 1918-1940 andmekogu, Nõukogude armee mälestuste andmekogu ja Kaitseväge veteranide lugude andmekogu) ja sõjahaudade registrit, mida täiendatakse pidevalt. Sõjamuuseumi teadurid teevad lühiuurimusi kodanike päringutele vastamiseks ja konsulteerivad ning toimetavad erinevate kirjastuste sõjaajaloo puudutavaid tõlkeraamatuid. Sõjamuuseum on esindatud ametkondadevahelise sõjandus- ja julgeolekupoliitika terminoloogia ekspertkomisjonis. Sõjamuuseum teeb koostööd mitme riigi sõjaajaloo uurijatega, kes on esinenud sõjamuuseumi konverentsidel ja kelle artikleid avaldab *Eesti sõjaajaloo aastaraamat*. Sõjamuuseumi teadurid avaldavad oma artikleid teiste

¹⁰ Kaitseministeeriumi valitsemisala teadus- ja arendupoliitika 2014-2022, lk 5
http://www.kmin.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/km-teadus-ja-arenduspoliitika_2014-2022.pdf

uurimiskeskuste kogumikes. Sõjamuuseumi töötajad osalevad projektis *Eesti sõjaajalugu maailma sõjanduse kontekstis* ja sariväljaande *Sõja ja rahu vahel* koostamises ja toimetamises.

2015. aastal käivitati Vabadussõja uurimine eesmärgiga eesmärgiga 2020. aastaks avaldada tänapäeva uurimisküsimustel ja metodoloogial põhinev koguteos Vabadussõjast, milleks alates 2016. aastast loodi kaks täiendavat teaduri ametikohta.

Koostöös kaitseministeeriumiga annab sõjamuuseum alates 2013. aastast välja sõjaajaloo uurimise edendamiseks Henrik Sepa nimelist auhinda parimale sõjaajaloolisele publikatsioonile.

Eesti sõjaajaloolise pärandiga tegelevate muuseumide koostöövõrgustik

Sõjaajaloolise pärandiga tegelevate muuseumide koostöökaks on loodud MTÜ Eesti Sõjaajalooline Pärand (edaspidi ESAP), kuhu kuuluvad lisaks sõjamuuseumile Kaitseväe Muuseum, Eesti Vabadusvõitluse Muuseum Lagedil, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Muuseum Tartus, Vaivara Sinimägede Muuseum, Eesti Lennundusmuuseum Tartumaal, Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon, Viljandi Muuseum, Saaremaa Sõjavara Muuseum Orissaares, Sõrve Militaarmuuseum, Hiiumaa Militaarmuuseum Tahkunas ja Jõgewa Muuseum. ESAP-i põhilisteks eesmärkideks on sõja- ja tehnikaajaloolise pärandi uurimine, kogumine, talletamine, tutvustamine ning säästva kasutamise korraldamine. ESAP tegeleb muuhulgas nõukogude militaarpärandi kaardistamise ja koondandmebaasi koostamisega. 2015. aasta seisuga on inventeeritud 82 külma sõja aegset militaarobjekti ja seda tööd jätkatakse. ESAP korraldab oma liikmetele regulaarselt õppepäevi ja seminare. Sõjamuuseum teeb koostööd Eesti mäluasutustega välismaal.

Rahvusvaheline koostöö

Sõjamuuseumil on sisukas rahvusvaheline koostöö, olulisemateks partneriteks on viimastel aastatel olnud Rootsi Armeemuuseum, Poola Armeemuuseum ja Soome Sõjamuuseum, Bundeswehri Sõjaajaloo ja Sotsiaalteaduste Keskus, Taani Kaitsekolledž, Poola Armeemuuseum ja Läti Sõjamuuseum, samuti Saksa Sõjahaudade Hoolde Rahvaliit. 2015. aastal sõlmiti koostöölepe USA Marylandi Rahvuskaardi muuseumiga. Osaletakse ICOMAMi (*International Committee of Museums of Arms and Military History*) tegevuses. Rahvusvahelise koostöö tulemusel on täienenud muuseumikogu raskema sõjatehnikaga ja hangitud rändnäitus „Varustus ja vidinad elu ja surma piiril“. Lisaks on aktiivselt tegutsenud Patarei merekindluse väärtustamise nimel. Sõjamuuseum sai sihtfinantseeringu „Euroopa mäletab“ projektiks *"Preserving memories about and of the victims of Soviet and Nazi Crimes imprisoned in Patarei Merekindlus"*, mille raames korraldati rida üritusi 2015. aastal ja vändati dokumentaalfilm „Patarei ärkab ellu.“

Taristu

Sõjamuuseumi kodu, Viimsi mõis (Mõisa tee 1, Viimsi, Harjumaa) on erinevate renoveerimisetappide tulemusel üldiselt heas korras.

Sõjamuuseumi arengule seab pikemas perspektiivis piirid muuseumi asukoht ja fondiruumide väiksus ning piiratud ekspositsioonipind. Viimsi asub paljude külastajategruppide, eeskätt turistide jaoks Tallinna kesklinnast liialt kaugel. Muuseumi asukoht välistab suuresti n-ö hetkeimpulsi ajal muuseumisse sattunud külastajad ja piirab külastajaid vaid selleks spetsiaalse reisi plaaninud inimestega. Osa ekspositsioonist (raskem sõjatehnika – kahurid, veokid, soomukid, Afganistani-näitus) peamajast ca 300m kaugusel ajutisel rendipinnal, mis võimaldab tehnikat hoiustada ja suveperioodil eksponeerida, ent pole tegelikult muuseumi tegevuseks sobilik.

Ekspositsioonipinna piiratus on sundinud eksponaatide paiknemist killustama (Viimsi mõis, Vehema tee angaar, Lennusadam, maakondades paiknevad harrastusmuuseumid jne), mis ühelt poolt küll suurendab sõjamuuseumi kohalolekut üle kogu Eesti, kuid teiselt poolt piirab tervikliku ekspositsiooni loomist ja Eesti sõjaajaloo erinevate aspektide komplektset tutvustamist. Viimsi mõisa võimalused arhiivihoidlaks ja museaalide säilitamiseks on piiratud.

Muuseumi uus ja avaramaid arenguperspektiive pakkuv võimalik asukoht oleks Patarei merekindlus (muuseumile vajalik pind ca 4000m²)

Riskianalüüsi kokkuvõte

Riskianalüüsi käigus selgitati välja sõjamuuseumi tugevused ja nõrkused, millest mõlemast on kokkuvõtvalt toodud välja viis peamist.

Peamised tugevused:

1. Teadus- ja uurimistöö on kõrgel tasemel, korraldatakse rahvusvahelist sõjaajaloo teaduskonverentsi ja antakse välja sõjaajaloo aastaraamatut;
2. Ühiskonna kõrge ajaloo- ja riigikaitsehuvi loovad muuseumi edasiseks arendamiseks suurepärase lähtekoha;
3. Üle-eestilise (väike)sõjamuuseumide võrgustiku olemasolu;
4. Sisukas ja tulemuslik rahvusvaheline koostöö kogude täiendamisel, näituste korraldamisel;
5. Sõjamuuseumi arendamise seotus Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava ja teiste valdkondlike dokumentidega.

Peamised nõrkused:

1. Püsinäitus on osaliselt aegunud ja pole piisavalt seotud muuseumi uurimis- ja teadustegevusega;
2. Muuseumikogu pole suuremas ulatuses digitaalselt kättesaadav;
3. Ekspositsioonipind on väike ja muuseumikogu, eriti raskema sõjatehnika hoiustamiseks puuduvad piisav ruum ja tingimused;
4. Asukoht on killustatud, peamistest turismimarsruutidest kaugel, avalikkuse vähene teadlikkus sõjamuuseumist, selgete turunduspõhimõtete puudumine;

5. Teadustöö seni vähene seotus Kaitseväe väljaõppe ja võimearendusega, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste tasemeõppega.

Eesmärgid ja meetmed muuseumi arendamiseks peamistes tegevusvaldkondades

1. Eesti sõjaajaloo tutvustamine, populariseerimine ja sõjamuuseumi kogude üldsusele ning huvigruppidele vahendamine.

Eesmärk 2020: Sõjamuuseumil on atraktiivne külastuskeskkond: uuendatud püsinäitus, reeglipäraselt korraldatavad ajutised näitused, üritused ja mitmekesised haridusprogrammid pakuvad kvaliteetset muuseumikogemust erinevatele sihtrühmadele ning kutsuvad teadliku turunduspoliitika abil inimesi muuseumi korduvalt külastama. Sõjamuuseum on oluline kultuuriturismi sihtpunkt. Sõjamuuseum toetab ajateenistuskohustuse täitmist ja populariseerib kaitseväelase elukutset. Sõjamuuseumi külastab aastas umbes 22 000 inimest.

Meetmed ja tegevussuunad:

- 1.1 Aastatel 2016-2018 uuendatakse järk-järgult Viimsi mõisas asuv püsiekspositsioon ja täiendatakse rasketehnika halli muuseumikeskkonda;
- 1.2 Aastatel 2018-2020 korraldatakse ajutisi näitusi ja temaatilisi üritusi ning haridusprogramme Eesti Vabadussõja 100. aastapäeva tähistamiseks;
- 1.3 Gümnaasiumiastmele mõeldud haridusprogramm seotakse riigikaitseõpetuse riikliku õppekavaga, et aidata kaasa õpitulemuste saavutamisele;
- 1.4 2016. aastal ehitatakse muuseumisse laste mängutuba õpitubade korraldamiseks ja uuendatakse muuseumi haridusprogramme;
- 1.5 Kaasatakse erinevaid publikurühmasid, sealhulgas peetakse sihtrühmadena silmas erinevas vanuses lapsi, peresid, riigikaitseõpetuse õpilasi, ajateenijaid, tegevväelasi, reservväelasi, kaitseliitlasi, kaitseväe ja Kaitseliidu veterane ning sõjaajaloo-huviliste kõige laiemat ringi;
- 1.6 Sõjamuuseumis korraldatakse temaatilisi etenduskunstide üritusi, milleks tehakse koostööd teatrite ja kontserdikorraldajate ning teiste partneritega;
- 1.7 Koostöös sõjaajaloo-klubidega korraldatakse näidislahinguid;
- 1.8 Võidupühal ja teistel avalikel üritustel osaletakse väliekspositsiooniga ning jätkatakse sõjaajalooliste huvireisidega;
- 1.9 2017. aastaks koostatakse ja rakendatakse sõjamuuseumi turundamispehimohtted ja –kava;

2. Eesti sõjaajalooga seotud esemete, materjalide ja nähtuste väljaselgitamine ning kogumine.

Eesmärk 2020: Muuseumikogu täiendamine toimub mõtestatud kogumispõhimõtetel alusel nii kaitseministeeriumi valitsemisala asutuste kui ka teiste partnerite abil. Muuseumikogu on hästi hoitud ja avalikkusele kättesaadav läbi keskse museaalide infosüsteemi MuIS-i.

Meetmed ja tegevussuunad:

- 2.1 Muuseumikogusid digiteeritakse ja kantakse MuIS-i (vähemalt 1500 museaali aastas);
- 2.2 Muuseumikogu täiendamiseks koostatakse ja kinnitatakse 2016. aastal kogumispõhimõtted;
- 2.3 Teise maailmasõja ja Nõukogude okupatsiooniperioodiga seotud museaalide hankimiseks korraldatakse kogumisekspeditsioone;
- 2.4 Algatatakse mälestuste kogumine kaasegse riigikaitse ajaloo kohta;
- 2.5 Muuseumikogust arvatakse välja säilitamise seisukohast perspektiivitud sõidukid.

3. Sõjaajaloo-alane teadus- ja uurimistöö.

Eesmärk 2020: Sõjamuuseum on mõjukaim sõjaajaloo uurimiskeskus Eestis. Sõjaajalooline teadus- ja uurimistöö on seotud muuhulgas muuseumi näituste ja kogudega. Sõjamuuseumi rahvusvaheline sõjaajaloo teaduskonverents ja *Eesti sõjaajaloo aastaraamat* on parimad Eestis. Valminud on uus tervikuuurimus Vabadussõja ajaloost. Sõjamuuseum juhib kaitseministeeriumi valitsemisala teadus- ja arenduspoliitikast johtuvalt tulemuslikult sõjaajaloo uurimisteadusvaldkonna üldpädevuse hoidjana.

Meetmed ja tegevussuunad:

- 3.1 Uuritakse Vabadussõja ajalugu eesmärgiga 2020. aastaks koostada ja avaldada tänapäeva uurimisküsimustel ja metodoloogial põhinev koguteos Vabadussõjast;
- 3.2 Igal aastal toimub üks rahvusvaheline sõjaajaloo teaduskonverents ja antakse välja teadusajakirja *Eesti sõjaajaloo aastaraamat*;
- 3.3 Peamised uurimissuunad: vanem sõjaajalugu, Esimene maailmasõda, väikeriikide riigikaitse ülesehitamine Esimese maailmasõja ja Külma sõja järel, Tsaari-Venemaa sõjanduspoliitika rakendamine Eestis, Vabadussõda, Teine maailmasõda Eestis ja eestlased Teises maailmasõjas, Külma sõda ja Eesti ühiskond ning Nõukogude Armeed kohalolek;
- 3.4 Tihedam koostöö Kaitseväge Ühendatud Õppeasutustega õppetöös ning teadus- ja arendustöös, sealhulgas teaduskonverentside korraldamisel;
- 3.5 Eesti ohvitseride andmekogu 1918-1940, Nõukogude armee mälestuste andmekogu, Kaitseväge veteranide lugude andmekogu ja haldamine, täiendamine ja arendamine;
- 3.6 2016. aastal koostatakse Eesti kaitseväge vorme tutvustav raamat;
- 3.7 Igal teisel aastal korraldatakse eesti sõjaajaloolaste seminar uurimistöö suundade ja meetodite arutamiseks.

4. Sõjaajaloolise pärandiga tegelevate muuseumite võrgustiku arendamine ja sihtfinantseerimine.

Eesmärk 2020: Sõjaajaloolise pärandiga tegelevate väikemuuseumite koostöö toimub selgelt seatud eesmärkide alusel. Sõjaajaloolise pärandiga tegelevad väikemuuseumid ei näe üksteist konkurentide vaid koostööpartnertena. Mittetulundusühingutele ja sihtasutustele eraldatakse tegevus- või projektitoetust, taotlemine- ja aruandlus toimib läbipaistvalt.

Meetmed ja tegevussuunad:

- 4.1 Jätkatakse süsteemset sõjaajaloolise pärandiga tegelevate mittetulundusühingute ja sihtasutuste sihtfinantseerimist;
- 4.2 Sõjaajaloolise pärandiga tegelevate sõjamuuseumide arendamiseks luuakse arengu- ja tegevuskava;
- 4.3 Korraldatakse Vabadussõja võidusamba jooksvat remonti.
- 4.4 Analüüsitakse Vabadussõja võidusamba haldamise võimalikku üleandmist Kaitseministeeriumi valitsemisalas.

5. Sõjahaudade kaitse.

Eesmärk 2020: Sõjahaudade kaitse on tagatud. Kaitseväe kalmistu on korrastatud, oluline ja külastatav mäluaik.

Meetmed ja tegevussuunad:

- 5.1 Korraldatakse sõjahaudade tähistamist, hooldamist ja sõjahaudades olevate säilmete ümbermatmist;
- 5.2 Esitatakse sõjahaudade kaitse seaduse muutmisettepanekud;
- 5.3 Täiendatakse jooksvalt sõjahaudade registrit;
- 5.4 Kaitseväe kalmistul korraldatakse giidiga ekskursioone;
- 5.5 Korrastatakse kaitseväe kalmistu lisaterritoorium;

6. Rahvusvahelise koostöö arendamine.

Eesmärk: Sõjamuuseum on rahvusvaheliselt usaldusväärne koostööpartner ja tunnustatud sõjaajaloo keskus Läänemere regioonis.

Meetmed ja tegevussuunad:

- 6.1 Aktiivne osalemine ICOMAM-i (International Committee of Museums of Arms and Military History) tegevuses;
- 6.2 Arendatakse ja luuakse suhteid sõjamuuseumitega Euroopas ja teiste mäluasutustega kogude täiendamise, kogemuste vahetamise, rändnäituste hankimise, sõjaajaloolise teadus- ja uurimistöö eesmärgil;
- 6.3 Tehakse koostööd Marylandi Rahvuskaardi muuseumiga Marylandi Rahvuskaardi ja Eesti Kaitseliidu ning kaitseväe koostöö jäädvustamiseks.
- 6.4 Osalemine erinevates valdkondlikes rahvusvahelistes koostööprojektides

7. Sõjamuuseumi uue võimaliku asukoha ja taristu otsimine ning väljaarendamises osalemine.

Eesmärk 2020: Sõjamuuseumil on selge arenguperspektiiv uue asukoha ja taristu osas, mis aitab suurendada sõjamuuseumi külastatavust, võimaldab pakkuda atraktiivset ja mitmekülgset ekspositsiooni, tagada muuseumikogu säilimine ja täiendamine.

Meetmed ja tegevussuunad:

- 7.1 Sõjamuuseumi uue võimaliku asukoha ja taristu otsimine;
- 7.2 Töö avalikkusega Patarei kompleksi ajaloomälestisena säilimiseks ja sõjamuuseumi võimaliku uue koduna teadvustamisel: vastavate teavitustegevuste ja projektide algatamine ja läbiviimine ning diskussiooni ülalhoidmine, kasutades sh veebilehte www.patarei.eu;
- 7.3 2018. aastaks tehakse analüüs sõjamuuseumi võimaliku Patarei kompleksi või mõnda teise asukohta kolimise, ekspositsiooni väljaarendamise ja püsikulude katmise osas, arvestades muuseumile kaitseministeeriumi valitsemisala arengukavas plaanitud eelarvehenditega;
- 7.4 Osalemine Patarei kompleksi võimalikes renoveerimisprojektides, panustades võrgustikuinfo, oskusteabe ning omapoolse visiooniga Patarei tulevikust;
- 7.5 Osalemine Patarei kompleksile ankurinvestori leidmisel sõjamuuseumi rolli ja pädevuse piires.